

ZDRAVOTNÝ STAV LESOV V ROKU 2019 V NITRIANSKOM KRAJI

Milan Zúbrik

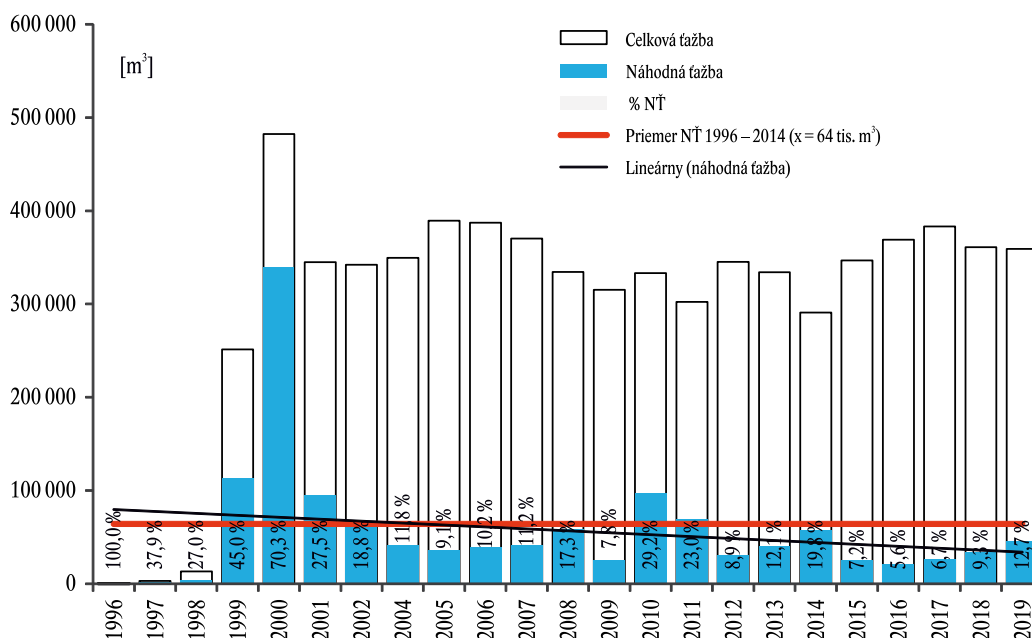
Zúbrik, M.: Forest health in Nitra region in 2019. APOL, 2020, vol. 1, no. 2, p. 186–188.

Abstract: The total timber felling in 2019 in the Nitra region was 359,145 m³. The volume of incidental felling in 2019 was 45.4 thousand m³ which is 12.7%. The greatest damage was caused by wind and drought, from the biotic factors largest damages were caused by the European spruce bark beetle *Ips typographus*. Local calamities of the gypsy moth *Lymantria dispar* in 2019 were of lower intensity than expected.

Key words: leaf eating insects; oak; Gypsy moth; drought; wind

Stav v roku 2019

Celková ťažba v regióne Nitra sa od roku 2000 pohybuje približne na úrovni 300 – 400 000 m³ dreva (obr. 1). Celková ťažba v roku 2019 bola v Nitrianskom kraji 359 145 m³ dreva. Objem náhodnej ťažby v roku 2019 bol 45,4 tis. m³ (tab. 1), čo je výrazné zvýšenie oproti roku 2018. Najviac drevnej hmoty sa vyťažilo v okrese Zlaté Moravce (23,7 tis. m³), Topolčany (11,3 tis. m³) a Nitra (3,8 tis. m³). Podiel náhodnej ťažby na celkovej ťažbe bol v roku 2019 12,7 % (tab. 1). Podiel náhodnej ťažby bol v roku 2019 pod dlhodobým priemerom (obr. 1). Náhodná ťažba sa pohybuje dlhodobo priemerne na úrovni asi 18 %, s maximom v roku 2000 – 70 % (obr. 1).

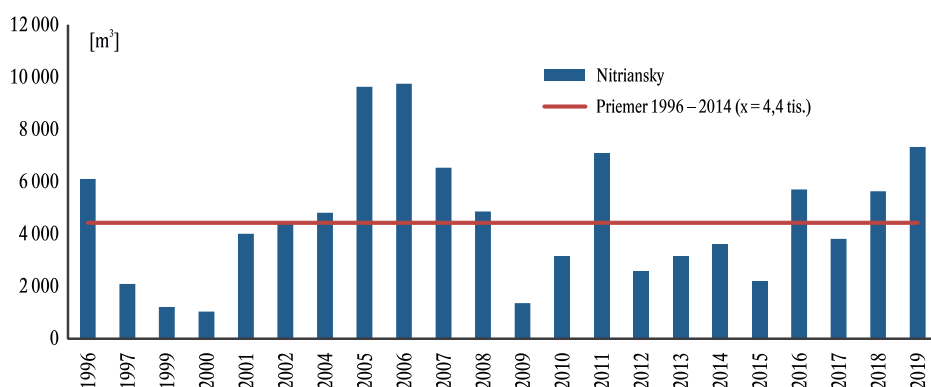
Obrázok 1. Vývoj náhodnej a celkovej ťažby v Nitrianskom kraji

Figure 1. Trend of the incidental and total felling in the Nitra region.

Tabuľka 1. Objem náhodnej a celkovej ťažby v roku 2019 podľa okresov Nitrianskeho kraja
Table 1. Volume of incidental and total timber fellings in 2019 by districts of the Nitra region.

Okresy	Náhodná vykonaná [m ³]			Podiel náhodnej vykonanej na celkovej ťažbe	Celková ťažba [m ³]		
	Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu		Ihličnaté dreviny	Listnaté dreviny	Spolu
Komárno	142	1 128	1 270	7,0 %	190	17 870	18 060
Levice	436	3 147	3 583	3,9 %	2 136	89 828	91 964
Nitra	38	3 828	3 866	17,1 %	539	22 068	22 607
Nové Zámky	81	1 530	1 611	5,3 %	790	29 865	30 655
Šaľa	0	18	18	0,2 %	0	8 991	8 991
Topoľčany	4 747	6 641	11 388	15,3 %	8 492	65 847	74 339
Zlaté Moravce	2 977	20 744	23 721	21,1 %	6 042	106 487	112 529
Spolu	8 421	37 036	45 457	12,7 %	18 189	340 956	359 145

Najzávažnejšie problémy spôsobili abiotické škodlivé činitele (34,1 tis. m³) a to hlavne vietor a sucho. Vietor bol príčinou náhodných ťažieb v objeme až 21,3 tisíc a sucho 12,5 tis. m³. Biotické škodlivé činitele poškodili 11,1 tis. m³. Najvýraznejšie sa prejavil podkôrný hmyz (7,3 tis. m³). Z hmyzu najmä lykožrút smrekový 3,5 tis. m³. Trend výskytu podkôrneho hmyzu v kraji má stúpajúcu tendenciu (obr. 2). Viac sú poškodzované ihličnaté dreviny, čo vyplýva z drevinovej skladby, kde smrek rastie na mnohých lokalitách mimo svojho ekologického optima (tab. 2). V roku 2019 sa na mnohých miestach premnožila mniška valkovala. Hojná bola v okolí Nitry, Levíc a Čífar. Kalamita mala nižšiu intenzitu ako sa očakávalo.

Obrázok 2. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrným a drevokazným hmyzom v Nitrianskom kraji
Figure 2. Trend of incidental felling caused by bark beetles and wood-destroying insects in the Nitra region.

Tabuľka 2. Výskyt škodlivých činiteľov v lesoch Nitrianskeho kraja v roku 2019
Table 2. Occurrence of harmful factors in the forests of the Nitra region in 2019.

Činitele	Dreviny		
	Ihličnaté	Listnaté [m ³]	Spolu
Abiotické škodlivé činitele	3 451	30 666	34 117
Abiotické činitele	3 451	30 666	34 117
Iné abiotické	0	148	148
Sneh	0	56	56
Sucho a úpal	2 530	10 026	12 556
Vietor	921	20 425	21 346
Záplavy a podmáčanie	0	11	11
Antropogénne škodlivé činitele	15	156	171
Antropogénne činitele	15	156	171
Odcudzenie dreva	15	93	108
Požiare	0	63	63
Biotické škodlivé činitele	4 955	6 214	11 169
Huby	135	3 698	3 833
Hniloby	0	20	20
Iné huby	84	2 144	2 228
Rakovina a nekróza kôry	25	0	25
Tracheomykózy	26	1 534	1 560
Podkôrný hmyz	4 820	2 516	7 336
Iný podkôrný hmyz	1 057	2 202	3 259
Lykožrút smrekovcový	39	0	39
Lykožrút smrekový	3 514	0	3 514
Lykožrúty na jedlí	6	0	6
Podkôrník dubový	0	314	314
Podkôrníkové na borovici	204	0	204
Spolu	8 421	37 036	45 457

Prognóza pre rok 2020

Nepredpokladáme výraznejšie zmeny súčasných trendov. Očakávame mierne vyšší objem náhodných ťažieb najmä z dôvodu sucha a výskytu podkôrneho hmyzu ako následok teplých rokov posledného obdobia. Lokálne premnoženia mníšky veľkohlavej sú pravdepodobné najmä v okolí Nitry.

Pod'akovanie

Práca vznikla vďaka finančnej podpore v rámci projektov APVV-0707-12, APVV-14-0567, APVV-15-0531, APVV-15-0348, APVV-19-0116 a APVV-19-0119 financovaných agentúrou APVV a projektu „SLOVLES“ – projekt financovaný z rozpočtovej kapitoly MPRV SR (prvok 08V0301). Práca ďalej vznikla vďaka projektu „Zvyšovanie úrovne ochrany kritickej infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p.,“ ktorý je realizovaný s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Adresa:

Ing. Milan Zúbrik, PhD.

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochranárska služba,
Lesnícka 11, SK – 969 01 Banská Štiavnica

e-mail: milan.zubrik@nlcsk.org